

سخن سردبیر

بوم‌سازگان نوآوری یا بوم‌مرز نوآوری؟

کاربرد استعاره بوم‌سازگان (اکوسیستم) در حوزه مدیریت، سابقه‌ای پرتکرار دارد و آن را به عنوان پیشوند برای عناصر متعددی به کار گرفته‌اند؛ مانند بوم‌سازگان کارآفرینی، بوم‌سازگان دانش، بوم‌سازگان کسب‌وکار و بوم‌سازگان نوآوری.

اما نکته اینجاست که محققین حوزه مدیریت، کمتر به مبدأ و اصل این استعاره یعنی حوزه محیط زیست مراجعه کرده‌اند تا با ویژگی‌های اساسی بوم‌سازگان‌های طبیعی آشنا شوند و آن‌ها را برای حوزه پژوهشی خود بومی‌سازی کنند. شاید همین امر باعث شده که هنوز چالش‌ها و اختلافات زیادی در کاربرد مفهوم بوم‌سازگان برای مدیریت وجود داشته باشد که از آن جمله، ارتباط انواع بوم‌سازگان‌ها نظیر دانش و کسب‌وکار و نوآوری با یکدیگر است. به طور خلاصه، این سؤال در پیشینه پژوهش‌ها مطرح است که آیا بوم‌سازگان نوآوری، موجودیت مستقلی از بوم‌سازگان‌های دانش و کسب‌وکار است؟ آیا با آن‌ها هم‌پوشانی دارد؟ و یا این که اصلاً موجودیت مستقلی نیست و باید به مجموع آن دو بوم‌سازگان دیگر اطلاق شود؟

من و همکارانم در مقاله‌ای که اخیراً منتشر شد^۱، برای حل این معما به حوزه علمی مبدأ یعنی محیط زیست مراجعه کردیم و با مفهوم جدیدی به نام بوم‌مرز (اکوتون) آشنا شدیم که پیش از این در حوزه علمی مدیریت، معرفی نشده بود. برای درک این مفهوم، محدوده ساحلی را در نظر بگیرید یعنی جایی که دو بوم‌سازگان دریا و خشکی به هم می‌رسند و با یکدیگر هم‌پوشانی دارند. موجوداتی مانند پرندگان دریایی در این محدوده هم‌پوشانی (بوم‌مرز) زندگی می‌کنند و در صورت تغییر جدی در هر یک از دو بوم‌سازگان مزبور، حیات آن‌ها تهدید می‌شود. یعنی حساسیت زیستی در این محدوده‌ها بسیار بیشتر است.

پس بوم‌مرزها نسبت به بوم‌سازگان‌ها، فعال‌تر، متنوع‌تر، بازتر، آسیب‌پذیرتر و حساس‌تر، و دارای مرزهای غیرشفاف‌تری هستند. استدلال‌های درج‌شده در مقاله مزبور، ما را به این نتیجه می‌رساند که نوآوری، اصولاً یک بوم‌سازگان مستقل نیست، بلکه صرفاً بوم‌مرز بین دو بوم‌سازگان دانش و بوم‌سازگان کسب‌وکار است. لذا این یک اشتباه سیاستی بزرگ است که بخواهیم بوم‌سازگان نوآوری را مستقلاً تحلیل و مدیریت کنیم.

پذیرش این نظریه، با توجه به ویژگی‌های خاصی که برای بوم‌مرزها برشمردیم، اثرات سیاستی مهمی خواهد داشت که نیاز به پژوهش‌های متعدد دارد و لذا می‌توان گفت زمینه جدیدی برای پژوهشگران حوزه سیاست نوآوری گشوده شده است که جای کار و انتشارات فراوان خواهد داشت و همه فعالان این حوزه را به تحقیق در این باب دعوت می‌کنیم.

¹ Ghazinoory, S., Phillips, F., Afshari-Mofrad, M., & Bigdelou, N. (2021). Innovation lives in ecotones, not ecosystems. *Journal of Business Research*, 135, 572-580.